

Moreel Beraad

Roelie Dijkman, specialist ouderengeneeskunde SHDH

Wat is goed handelen?
Wat en wie bepaalt dat?

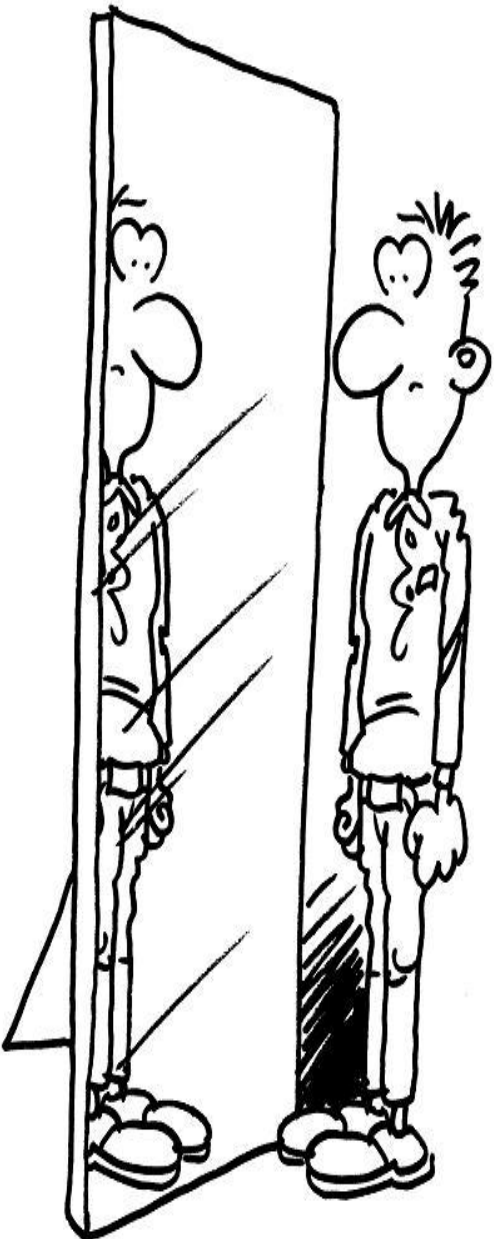
JE MOET
DE WAARHEID
NIET VERWARREN
MET DE MENING VAN
DE MEERDERHEID

Loeje

Ethiek

- Het systematisch nadenken over normen en waarden die in handelings- en beslissituaties een rol spelen.
- Daarbij moet een keuze gemaakt worden
- Er kleven aan elk alternatief bezwaren -> ethisch dilemma

Zorgzaam
Goed doen
Empathie
Lieve rede
Loyaliteit
Zorgvuldigheid
Niet schaden
Privacy
Eerlijkheid
Respect

Beginnselen

Beauchamp & Childress. Principles of biomedical ethics(1979)

- niet schaden
 - weldoen
 - autonomie
- rechtvaardigheid

Rechtvaardiging van maatregelen op grond van

a. verwachte gevolgen (utilisme)

- 1. het schadebeginsel (voor anderen)
- 2. paternalistische argument (nadeel v. cliënt)
- 3. moralistische argument (onaanvaardbaar gedrag cliënt)
- 4. perfectionistische argumenten ('perfect/'imperfect gedrag')

b. morele rechten van anderen:

- 5. morele claimrechten andere cliënten
- 6. morele claim-/vrijheidsrechten zorgverleners

c. rechtvaardiging op grond van professionele waarden:

- 7. schade voorkomen, welzijn bevorderen
- 8. 'efficiënte' verdeling van tijd, aandacht en middelen

Methode

- Dilemmamethode: vanuit een concreet dilemma naar een beslissing toe werken
- Incidenten methode
- Ethische reflectiemethode: algemene overdenking wat in een bepaald geval het juiste is om te doen
- Nijmeegse methode: geschikt voor moreel beraad in multidisciplinaire setting:
- Utrechtse methode
- Socratische dialoog: gericht op zelfonderzoek, niet op advies
- Zorgethische gespreksmodellen
- Hermeneutische benadering
- ...etc.

Doel : Moreel beraad

- Bewustwording van eigen handelen
- meer cliëntgericht werken zonder eigen grenzen te overschrijden
- meer onderling begrip
- minder afstomping
- de relatie centraal i.p.v. alleen de cliënt
- het verhoogt de flexibiliteit en de creativiteit in het zoeken naar oplossingen
- een positief effect op de kwaliteit
- het helpt de ziel terug te brengen in het werk

Wat is een Moreel beraad

- Gesprek tussen betrokkenen in de praktijk
- Over een reële casus, ingebracht door een van de deelnemers (retro- of prospectief)
- Focus op de morele vragen en ervaringen van de deelnemers
- Gezamenlijke reflectie
- 1 uur tot 1 dag (doorgaans ca. 2 uur)
- Volgens een gestructureerde methode
- Geleid door een facilitator (filosoof, getrainde zorgverlener of zorgontvanger)

Proces of methode

- Moreel beraad is een proces waarin de deelnemers gedragen worden door taal en interactie (waarheid)
- Ervaring van het proces
- Dat proces wordt bevorderd door toepassing van methodische stappen
- Niet of-of, maar en-en

Waarover gaat moreel beraad?

- Over grote beslissingen (levenseinde, transplantatie)
- Over alledaagse zorg (groeten, betrekken familie)
- Over omgang met collega's (kritiek of niet?)
- Over geld (handhaven van van verlieslijdende activiteiten)
- Projectmatig (dwangreductie, omgaan met seksualiteit)

Stap 1: begin met een casus

- wat is de aanleiding van het moreel beraad?
- wat maakt de casus tot moreel probleem?
- waarom speelt het probleem nu?
- vraagstelling concreet en praktisch?

Stap 2: formuleer het dilemma

- Doel: focus het gesprek op de kern van de zaak en wat er op het spel staat voor jezelf
- Het team formuleert het dilemma

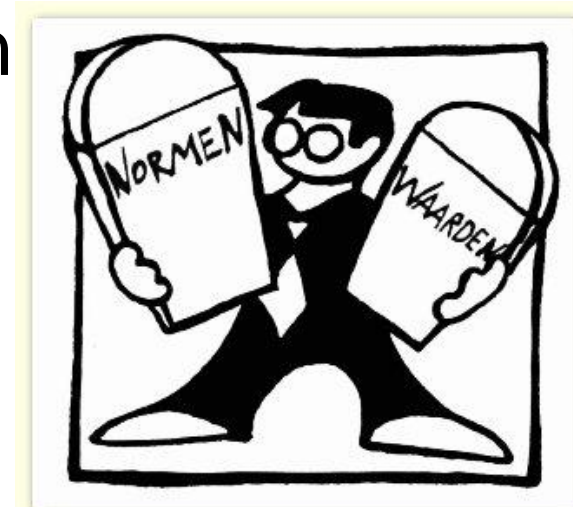
Stap 3 verhelderingsvragen:

- Iedereen stelt een vraag over wat er is gebeurd, wat er is geprobeerd, enz.
- Doel: kennis van de context vergroten en betrokken raken
- Abstracte ideeën opzij zetten en je verplaatsen in de concrete situatie

Stap 4 Benoem waarden en normen

- Maak een lijst van moreel betrokkenen
- Onderzoek voor elke betrokkene de relevante waarden en normen
- Wat zijn fundamentele drijfveren en beweegredenen (waarden)?
- Hoe kunnen die vertaald worden in concrete handelingsvoorschriften (normen)?

Stap 5 maak een eigen keuze

- Kies voor jezelf tussen A en B
- Wat is voor jou de fundamentele waarde achter het alternatief dat je kiest?
- Wat is voor jou de fundamentele waarde achter het alternatief dat je opgeeft?
- Wat zou je willen/kunnen/moeten doen om aan die laatste waarde zoveel mogelijk recht te doen en de schade te repareren?

Stap 6 Dialoog en conclusie

- Vergelijk als groep de verschillen (in keuze, in waarden)
- Begrijp de relevantie van de verschillende perspectieven voor de situatie
- Beslis samen over de te volgen handelwijze
- Besteed aandacht aan de reparatie van schade
- Ga na welke vaardigheden/deugden je nodig hebt om de beslissing uit te voeren

Stap 7. Hoe voel ik me nu?

- Ga na of de conclusie spoort met het gevoel dat een ieder aan de conclusie overhoudt.
- Waarom? Ten eerste kan het zo zijn dat een of meerdere deelnemers op basis van de gegeven argumenten tot een bepaalde conclusie komen, d.w.z. een bepaalde handeling als moreel beter kwalificeren dan een andere handeling. Maar tegelijkertijd voelen zij zich bij deze conclusie niet zo goed voelen. Dan is het de moeite waard om eens te onderzoeken waar het in zit, dat iemand zich niet goed voelt bij die conclusie.

SUCCES!!!!!!